

ХРИСТИАНСКИ СВѢТЪ

МѢСЕЧНО ИЛЮСТРИРАНО РЕЛИГИОЗНО СПИСАНИЕ.

ГОД. X.

МАРТЪ 1901.

БРЮЙ 3.

Основни истини на Евангелието. Стойността на Християнското Вѣруу.

Какво влияние е имала върху Евангелието промѣната на едно столѣтие, което, въ послѣдната си половина, е било навѣрно по-безпокойно и дори революционно, отколкото кой да е другъ периодъ прѣзъ християнската ера? Лоялниятъ служителъ Христовъ ще почувствува, че не би могла да се прѣдложи по-интересна задача; но тя е задача, която не трѣбва небрѣжно да се третира или повърхностно да се разглежда и слѣдъ туй да се напуща. Погледнатъ на широко, отговорътъ може да е доволно удовлетворителенъ. Земѣте го, първо, по отношение къмъ борбата съ безвѣрието. Единъ отъ най-забѣлжителнитѣ факти въ историята на миналото столѣтие е успѣхътъ, съ който християнството е противостояло на рѣшителнитѣ нападения на безвѣрието, и не само е поддържало, но и ясно подобрило положението си.

Има нѣкои безпокойтелни явления, които не допускатъ да се оцѣнятъ както трѣбва пълниятъ размѣръ и значение на този забѣлжителенъ резултатъ отъ прѣнната на вѣка, и за нѣкои отъ тѣзи ще поговоримъ по-нататѣкъ. Но за факта, струва ни се, не може да има разумно съмнѣние. Не веднѣжъ прѣзъ миналия вѣкъ е издигало безвѣрието прѣждевременнотъ викъ

на побѣда; но слѣдъ като е прѣстанала яростта и възбуждението на нападкитѣ и е изчезналъ димътъ на битката, очевидно станало, че укрѣпленията на Евангелието си останали непожтнати.

Неотдавна четохме, че нѣкои отъ виднитѣ поборници на безвѣрието напълно очаквали че краятъ на изтеклото столѣтие щѣлъ да види и края на християнството, поне като жива сила въ свѣта; и че историкътъ на рационализма щѣлъ да може да завърши съчинението си съ единъ томъ, който да оповѣстява окончателното му (на рационализма) възтѣржествуване. Фактитѣ, обаче прѣдставятъ рѣзъкъ контрастъ на тѣзи жарки ожидания. Науката, безсѣмнѣнно, е обширно разпространила своето владичество, но това не е било въ ущърбъ на Евангелието. Нашитѣ възгледи за вселенната сж се видоизмѣнили въ много отношения, и областитѣ на теологията (богословието) и науката сж по-ясно опрѣдѣлени; но при разглеждането на всѣко послѣдователно откритие на ума, намѣрило се, че то (откритието) въ нищо не е измѣнило истинската болестъ на човѣшкото естество, или дѣйствителната сила на онзи цѣръ, що доставя Евангелието. Дарвинътъ, Хаксли, Тиндалъ, и други страшни поборници сж били единъ слѣдъ другъ привѣстувани отъ неприятелитѣ на християнската истина, и боятъ се, дѣто трѣбва да

прибавимъ, че отъ тѣхъ сж се страхували за-
грижени приятели, като отъ прѣдопрѣдѣ-
лени побѣдители въ борбата. Но силата
имъ е била разбита отъ непристъпната
крѣпостъ, що тѣ сж нападали.

Истина е, че много идеи що едно врѣме
сж се считали за сжществени точки въ
християнската система, сж били или на-
пуснати или до толкова видоизмѣнени,
щото характерътъ имъ е билъ материално
измѣненъ, или поне, прѣпратенъ на онѣзи
„съмнителни прѣпирации,“ съ които утѣр-
дни християни може да не се съгласяватъ.
Но това само значи промѣна въ човѣш-
кото тълкование на божественното посла-
ние. Основанието Божие стои твърдо. Раз-
бира се, има още присмиватели, и вѣкои
отъ тѣхъ тѣй дръзки и самохвалци, щото
може да измамятъ дори п избранитѣ, които,
въ утѣсненіето приципено отъ дръзкото
нечестие, може да мислятъ, че жребиятъ
имъ е хвърленъ въ особено зли врѣмена.
Но всѣкой вѣкъ е ималъ човѣци отъ този
типъ, и ако въ сегашно врѣме често да
се види, че се проявява особена безсрам-
ность и жестокость въ тѣхното богоху-
ство, да ли не може това да се прослѣди
до растящото чувство, че силата на Еван-
гелието е отбѣснала най-послѣднитѣ имъ
усилия?

Защото по-силно отъ единъ простъ ар-
гументъ е практическото доказателство за
крѣпката сила на това, що тѣ (безвѣр-
ниците) напраздно считатъ отпаднала вѣра.
Защото религията на Кръста продъл-
жава да дава чудесни знакове на жизне-
ность. Ако да бѣше днесъ живъ Апосто-
лътъ, той не щѣше да има случай да
поцрпва или измѣни въ нѣщо старото си
изрѣчение: „Не се срамувамъ отъ бла-
говѣствованието Христово (Евангелието),
защото е сила Божия за спасение на всѣ-
кого, който вѣрва.“ Каквото е било то
въ градоветѣ на Изтокъ, въ имперския
Римъ, въ образованата Атина, посрѣдъ
Галатийскитѣ варвари, такъво е и въ ези-
чески страни днесъ. Единъ забѣлѣжате-
ленъ членъ въ едно английско списание *)

*) Cornhill Magazine.

за м. декемврий ни разправя какъ гри-
житѣ, тревожитѣ и опасноститѣ на онзи
страшенъ периодъ, прѣкарапъ въ Бри-
танското посолство прѣзъ обсадата на Пе-
кинъ, послужили да излѣзе на явѣ чу-
десното дѣло Божие въ онѣзи обрѣнати
въ християнството Кятайци, на чиято прѣ-
данность и ревность тѣхнитѣ Европейски
учители толкозъ много длѣжѣли. Девет-
надесетото е било най-великото мисонер-
ско столѣтие отъ врѣмето на първото сто-
лѣтие насамъ, и защитата на Евангелието
много се е усилила отъ способността, що е
то показало за постоянна настѣпателна борба.

Не може да се отрече, обаче, че по-
край тѣзи насърчителни развития има и
други, що задаватъ немалка грижа на онѣзи,
които вѣрватъ, че бѣдщето на чо-
вѣчеството зависи отъ поддържаніе вър-
ховенството на Евангелието. Имало е, и
още има бунтъ противъ тиранията на
символитѣ на вѣрата, който бунтъ при все
че има въ себе си елементи отъ добро,
лесно може да се тласне до крайность,
що е опасна за най-добритѣ интереси и
на религията и на морала. Било е врѣме,
когато е имало наклонность да се отождес-
твява Евангелието съ извѣстна богослов-
ска система, но тази опасность отдавна се
е минала, и наклонностьта днесъ е по-
скоро съвсѣмъ да се освобождаватъ хо-
рата отъ опрѣдѣлено вѣрвание. аргумен-
тътъ, съ който се защищава тази разпу-
снатость е доволно правдоподобенъ, и лесно
улавя непрѣдпазливитѣ. Първата стѣпка
е да се поставятъ вѣруето и поведението
въ силенъ антагонизмъ, и да се настоява
на съетъността на едното при отсъствието
на другото.

Нищо нѣма по-лесно отколкото да се
води тържественно прѣние на подобна о-
снова. Когато на това прибавимъ и по-
дигравкитѣ съ душевна тѣснота (като се
счита всѣкой душевно тѣсенъ, който не
е съгласенъ съ идентѣ на критика на сим-
волитѣ, а, въ сжщность, има смѣлостъта
да се държи твърдо о своето вѣруе) и
високи претенции за висше образование,
не е чудно, че се оздравява значителенъ

успѣхъ. Това се нарича либерализмъ. Либерализмътъ е отличителниятъ бѣлѣгъ на онѣзи, кити могатъ да се нарѣкатъ напреднали мислители, и изкушението да придобиятъ това отличие съ такава евтина цѣна е толкова голѣмо, именно съ подиграване символитѣ на вѣрата, щото мнозина не могатъ да му се възпротивятъ.

Има и друга форма, въ която тази тъй нарѣчена либерална наклонностъ на днешното врѣме се проявява и която е negli още по-прѣлѣстителна; поведението, често ни се напомнюва, е всичко. Не ли е казалъ Английскитъ ученъ мжжъ, Маттю Арнолдъ, че то съставлявало повече отъ три четвърти на живота, и не трѣбва ли да се приеме думата на единъ великъ ученъ мжжъ? Ако трѣбва, обаче, да се прѣдстави това като мнѣние рѣшаващо отношенията между вѣруето и поведението, то може да се счита само като една отъ онѣзи полуистини, които докарватъ по-голѣма вреда отколкото положителни лъжи. То грѣши отъ двѣ страни.

Има смисълъ, въ който поведението е всичко. Но тогазъ, наравно истина е, че вѣруето прави поведението. Като казваме това, отъ прѣголѣма важностъ е да опрѣдѣлимъ, що означаваме съ думата вѣрую. Ако думата вѣрую означава просто една формула, която човѣкъ приема, една поредица вѣрвания, които той прочита, и ги забравя щомъ ги прочете, прость изпитъ, който човѣкъ приема като условие за членство въ извѣстна черква, съ една дума, нѣщо съвсѣмъ отдѣлно отъ вѣтрѣшното му съзнание, то нѣма нищо по-безполезно отъ това. То е проста форма, въ която нѣма вдѣхновение, нито сила. Естественното възмущение отъ подобно злоупотрѣбление е докарало сегашната опасна наклонностъ да се подгаврятъ нѣкои съ всѣко вѣрвание, и да настояватъ че стига само да е човѣкъ искренъ, не важи о какво учение се той придържа. Такава идея не би се търпѣла въ кой да било другъ отдѣлъ на живота, и странно е, дѣто тя се тъй готовно приема въ най-високия отдѣлъ на живота. Въ политиката, за при-

мѣръ, английскитѣ империалисти сж изложени на критика; но тази критика се основава на идеята, че политическото имъ вѣрвание влияе на постѣпкитѣ имъ.

Евангелското вѣрую, дори и когато го приведемъ въ най-простата му форма, е тъй тържествено, щото да твърди човѣкъ, че не важи да ли приема нѣкой или отхвърля ученията му, главното нѣщо бидейки да е той искренъ въ своето твърдение или отхвърляне, е най-голѣмо безумие. Последниятъ присжда относително послѣдствията не принадлежи намъ, и ние трѣбва да се радваме, че тази присжда е запазена за Оногова, чието име е Любовь. Човѣшки опитвания да прѣварятъ тази присжда сж не само безполезни, но всѣкога сж се оказали камъни на прѣпъване по пътя на искренни изслѣдователи. Но като се въздържае отъ това, не е по-трѣбно да напуснемъ всѣко честно опитвание да изложимъ тържественитѣ претензии на истината, както е въ Христа Исуса.

Общото понятие на мнозина се види да е това, че религията включва морални длѣжности обязательни за човѣцитѣ, които длѣжности сж свързани съ извѣстни въпшени дѣла на богопоклонение и служение на човѣчеството въ името Божие. Съвсѣмъ възможно е, казва ни се, да се съединятъ на тази широка почва човѣци, които различаватъ едни отъ други по така наречената метафизика на богословието, подъ който терминъ се включаватъ отличителнитѣ учения на Евангелската система. Това е до токозъ истина, че има човѣци, които сж образци по честностъ и благотворителностъ, почтенни въ всѣко житейско отношение, мощни влияния въ полза на национална правда, които, при все това, изрично отхвърлятъ основнитѣ истини на Евангелието. Случаятъ съ такива човѣци постоянно ни се привежда, и насъ ни питатъ какъ се бихме произнесли за тѣхъ. Нашиятъ отговоръ е бързъ и прость — ние не се произнасяме никакъ. Но признанието, че такъво произнасяне е вѣнъ отъ нашата областъ, не

значи, че ние считаме тѣхното настроение къмъ истини, които за насъ сж отъ без-крайна стойностъ, за съвсѣмъ маловажно нѣщо; още по-малко, че ние съизволиваме, чрѣзъ какво да е дѣйствиe отъ наша страна, да дадемъ да се разбере, че това е оцѣнението, що ние сме си направили за тѣзи истини.

Потрѣбно е само да се помни, че главниятъ въпросъ за насъ е този: Ние не сме по никакъ начинъ съгласни да поставимъ основнитѣ Евангелски учения въ категорията на непотрѣбни за спасението нѣща, да ги лишимъ отъ върховната имъ стойностъ. Ако азъ можахъ да считамъ ученията за Въплощението, Умилостивлението, Живота на Божия Духъ въ душата на човѣка чрѣзъ жертвата Христова, като просто умозрителни въпроси, по които хората може да иматъ противоположни възгледи безъ да има сжщественна разлика въ духовния имъ характеръ, то почувствувахъ бихъ, че съ това си мнѣние опрѣдѣлъхъ се лено произнесълъ противъ тѣхъ. Прѣголѣмото значение на тѣзи учения като че се забравя отъ онѣзи, които искатъ да ни убѣдятъ, че ужъ малко важно да ли човѣкъ ги приема или отхвърля. Ако да можеше човѣшкото естество да бжде изкупено безъ такава скжпоцѣнна жъртва като оная на Сина Божия, то не мога да повѣрвамъ, че тази жъртва би се принесла.

При това, нѣма нужда отъ много размисление за да покажемъ, че благовѣстието, що се проповѣдва отъ онѣзи, които вѣрватъ въ великия планъ за спасение само чрѣзъ Христа, е съвършено различно отъ това, що може да се ладе отъ онѣзи, които го отхвърлятъ, тъй че задружно дѣйствиe е невъзможно. Спогодба не може да има, тъй като двѣтъ страни не се съгласяватъ. Онѣзи, за които кръстътъ Христовъ е камѣкъ на прѣпъвание, но които още възхваляватъ мадростта на Учителя и хубостта на съвършения Образецъ, може да се не смущаватъ, когато нѣкои отъ тѣхнитѣ приятели Му отдаватъ благоговѣнието; което сами тѣ не сж готови да отдадатъ, ако и да се чудятъ, дѣто разумътъ имъ

върху тази точка е до толкозъ обладаиъ отъ суевѣрие. Но послѣднитѣ не могатъ да изивляватъ подобни чувства. За тѣхъ отсжтствието на проповѣждане прощение чрѣзъ Христа, значи проповѣдванието Евангелие, различно отъ оноа що сж тѣ приели, и да приематъ тѣ такъво нѣщо значи да се провинятъ въ измѣна къмъ Господа Своего.

Казва ни се по-нѣкога, че имало нужда старитѣ учения изново да се изложатъ въ видѣлнината на новата мисль. Може да има, но първото и главното нѣщо въ новото изложение да се не укрива или намалява сжществената истина. Нѣма ли причина да се страхуваме, че въ нѣкои случаи имало е липса отъ абсолютна вѣрностъ къмъ старата истина, поне липса на ревностъ и усърдие въ проповѣдването ъ. Но това е именно наставлението, отъ което се най-много нуждае този вѣкъ. Има хора, които се подиграватъ съ самата идея за покаяние и обращение къмъ Бога, но това само показва, че покаянието трѣбва да бжде постоянната тема на амвона. Много хора гледатъ на грѣха като малка работа — това е силно доказателство за нуждата да имъ се напомнюва, че „гнѣвъ Божий се открива отъ небето врѣхъ всѣко нечестие и неправда на човѣцитѣ.“ Прѣди всичко въ безспокойствието си, въ жаркото си търсяне на щастие, което не може да намѣри, въ родения отъ безвѣрнието пессимизмъ, свѣтътъ има нужда отъ оная сладка небесна мелодия, че „Богъ толкозъ възлюби свѣта, щото даде Сина Своего Единороднаго за да не погине всѣкой, който вѣрва въ Него, но да има животъ вѣченъ.“

(Д-ръ Гиннесъ Роджерсъ
въ The Christian.)

— „Винаги бадѣте готови на отвѣтъ съ кротостъ и страхъ на всѣкого, който ви пита за вашата надежда. Имайте съвѣсть добра, щото, когато ви одумватъ като злодѣйци да се посрамятъ, които клѣветятъ доброто ви въ Христа поведѣние“. (1 Пет. 3; 15—17.)

„Нова Реформация“ въ Франция.

Единъ заблѣжителенъ членъ за протестантското движение въ Овернь, Франция се появи наскоро въ френския в. *Le Siècle*. Той е озаглавенъ: „Да се отцѣпимъ отъ Римъ.“ Ние даваме въ прѣводъ, съкращение на казания членъ, който заемаме отъ едно английско религиозно списание.

Сега ставатъ въ нѣколко отъ нашитѣ провинции, които до сега сж се считали най-прѣданни на Римо-католическото вѣроизповѣданіе, една поредица събития тѣй неожидани, и отъ такъво естество, че сме принудени да се питаме, да ли не сме очевидци на нова *реформация*, и да ли двадесетото столѣтіе не ще докара друго и важно отцѣпване отъ Римо-католицизма? Ние посочихме вече на напрѣдка, що прави протестантизмътъ въ Италия, особено между Валдезитѣ, които само въ Калабрия сж се увѣличили десетократно прѣзъ послѣднитѣ десетъ години. А въ Австроунгария, прѣди нѣколко мѣсеца, цѣло село отъ 12,000 души на чело съ свещеницитѣ, прѣмина въ Източно-Православната Черква. Чехитѣ напущатъ съ хиляди старата си вѣра съ вика: „Да се освободимъ отъ Римъ“. Но което е твърдѣ бѣлѣжито въ френското движение, е това, че то се проявява въ разни мѣста около Парижъ, въ Пикардия, въ Лимузенъ, и въ Овернь. Хората като че се събуждатъ, и мнозина, които считаха неспособни за такава работа, проявяватъ бѣлѣжита енергия въ желанието си да се освободятъ веднѣжъ за винаги отъ клерикално владичество.

Въ Ла Коррезъ, Овернь, религиозното движение е най-силно. То почнало прѣди нѣколко години въ департамента Пюнде-Домъ, съ пригръщането на протестантизма отъ двѣ общини. Обращането на Медранжъ, градъ отъ Ла Коррезъ, направило голѣма сензация, и жаленъ писъкъ подигналъ Римо-католическиятъ печатъ за това събитие. Други села послѣдвали примѣра и Тюлскиятъ епископъ прѣдупрѣдилъ своето духовенство, че тѣ се намиратъ *прѣдъ една опасностъ, която заплашила цѣла Франция*. Но въпрѣки усилията на Римо-католическото духовенство, протестантското движение още продължава и се разпро-

странява по селата, папаниктѣ и градоветѣ на Ла Коррезъ. Пѣтима пастири сж се установили вече тамъ, и други пристигатъ. Двамина сж се установили въ Тюль и Бравъ, и освѣнѣ тѣзи двѣ мѣста посѣщаватъ и Денякъ, Ваниоль и Консецъ.

Четири мѣста около Медранжъ сж повикали наскоро Пастиръ М. Кресель, наскоро установенъ въ онзи градъ. Въ Маршалъ има училище съ около трийсетъ дѣца, и много възрастни посѣщаватъ събранията. Подобни резултати сж били постигнати и въ Марсильонъ. И двѣтѣ мѣста повикали пастиръ прѣди година и половина, а въ Сен-Же, самъ кметътъ повикалъ Г-на Кресель, който има тамъ едно събрание отъ 500 души.

Освѣнѣ горѣспомѣнатитѣ мѣста, и непосредствената имъ околностъ, въ която движението слѣдва, трѣбва да се спомѣне и градътъ Тренякъ, главниятъ градъ на една провинция и сѣдалището на една колегия, гдѣто наскоро се е наредило Евангелско протестантско богослужение, и гдѣто миналата седмица най-възторжена публика напълнила залата за да слуша сказка върху Протестантската Черква, що съществувала въ Тренякъ въ седемнадесетото столѣтіе. Примѣрътъ на Тренякъ билъ послѣдванъ отъ Порадинъ, който съ градския си съѣтъ поканилъ пастиря да държи събрание въ дома на кмета. Гурдонъ сторилъ сжщото съ Шамбери, който градъ показалъ голѣма жаркостъ въ полза на новото вѣроизповѣданіе. Тѣзи четири мѣста иматъ единъ и сжщи проповѣдникъ, Съ една дума, прѣзъ послѣднитѣ нѣколко мѣсеца *шестнадесетъ градове и села* сж били отворени на протестантизма само въ департамента Ла Коррезъ. Движението е най-силно въ сѣверната часть; но цѣлата околностъ е готова да пригрѣне протестантизма. Нѣма прѣцѣтствие никадѣ; напротивъ, протестантскитѣ пастири сж прѣтрупани съ покани да разширятъ работата си, и се нуждаятъ отъ помощъ, понеже не могатъ да отговорятъ на възванията, шо всекидневно получаватъ. Движението се разпространява. Жителитѣ на едно село чуватъ за религиознитѣ разисквания, шо

ставатъ въ другото, и искатъ да се държи и въ тѣхното село подобно събрание.

И трѣбва да признаемъ, че известни обществени както и морални благодѣяния придружаватъ движението, и могатъ да обяснятъ проявената жаркостъ. Тѣй, за примѣръ, въ Мадранжъ, прѣди да стане тази реформация, ни едно отъ дѣцата, що

да посѣщава редовно училището и да земе свидѣтелство.

Материално благоденствие е придружило моралното прѣобразование; освѣнитъ религиозни сказки държели се и скаски по политическа економия, земледѣлие, и обществени въпроси. Дружества се основали, като, за примѣръ „Мадранжка Солидар-

КРАЛИЦА ВИКТОРИЯ.

посѣщавали общинското училище, не можало да издържи изпитъ или да вземе свидѣтелство, но прѣзъ двѣтъ години откакъ е тя (реформацията) почнала, четири ученика въ 1899 и шестъ въ 1900 г. сж издържѣли добъръ изпитъ. И желанието да видятъ дѣцата си добръ възпитани е толковъ голѣмо между тѣзи добри хора, щото една осемдесетъ годишна жена се рѣшила да пасе овцитѣ за да може внучката ѝ

ностъ.“ Нивитѣ, като сж били по-добрѣ обработени, жетвата се увеличила трикратно. Благоденствието на протестантскитѣ села заставлява и други да послѣдватъ примѣра имъ. Тѣй продължава да се разпространява протестантското движение като капка масло, що постоянно си разширява кръга.

Покойната Кралица Виктория.

На 10/22-й миналий м. януарий се почина Виктория, Кралица на Великобритания и Ирландия и Императрица Индийска на осемдесет и двѣ годишна възраст и слѣдъ шестдесет и четири годишно царуване, най-дългото царуване въ Английскитѣ лѣтописи.

Виктория била родена на 24-и Май, 1819 година. По смъртта на чича си Уилямъ IV тя била прогласена Кралица. На 10-й февруарий, 1840 тя била вѣнчана за Принцъ Албертъ на Саксъ Кобургъ Готски. Отъ тази честита женидба тя имала деветъ дѣца — четири сина и петъ дъщери. Най-възрастниятъ ѝ синъ Албертъ Едуардъ сега е Кралъ Едуардъ VII.

Прѣзъ първата половина на своето царуване Кралица Виктория прѣкарала голѣма скърбъ. Майка ѝ умрѣла на 16-й мартъ, 1861 г. Прѣди да се свърже отъ този ударъ, поминалъ се и милиятъ ѝ съпругъ на 14-й декемврий сжщата година.

Кралица Виктория вѣрвала и често казвала, че Божественото провидение нѣколко пѣти опазило живота ѝ. Отъ 1840 до 1872 г. шестъ несполучливи покушения противъ живота ѝ сж били направени.

Моралното ѝ и лично влияние като съпруга и майка и като благородна жена е онова, за което Кралица Виктория винаги ще се помни. Има положително доказателство, че нейното влияние въ управлението е било голѣмо.

Лордъ Солзбъри казалъ слѣдъ смъртта ѝ въ Камарата на Лордоветѣ, че кралицата царувала „просто съ силата на своя характеръ, съ любовността на своето разположение, и съ любовта, що имали къмъ нея всичкитѣ ѝ подданици“, че тя „много спомогнала за подигането на своя народъ, който се очудвалъ на нейнитѣ качества като съпруга, майка и жена“: че тя имала чудесна сила да съблюдава съ абсолютна строгостъ границитѣ на своята властъ като конституционна владѣтелка, като сжщеврѣменно е упражнявала немалко влияние върхъ дѣлата на своитѣ министри.“

Въ всѣко врѣме тя „поддържала строгъ надзоръ надъ общественитѣ работи, съвѣтвайки министритѣ и прѣдупрѣждавайки ги противъ опасности“. Друга особеностъ била „извънрѣдното ѝ познаване на това, що хората мислили“. За себе си той казалъ, че „когато знаехъ, що мисли кралицата, положително знаехъ, що би мислили нейнитѣ подданици, особено срѣднитѣ класи“. Нѣкои мислятъ, че послѣднитѣ три думи показвали цинизма на Лордъ Солзбъри; но не трѣбва да се забравя, че прѣзъ живота на Кралица Виктория силата на срѣднитѣ класи постоянно се увеличавала, тъй че сега тази сила е най-важенъ факторъ.

Макаръ че прѣзъ своето царуване кралицата и да не е одобрявала всичкитѣ промѣни въ полза на срѣднитѣ класи, тя дала съзвонението си за да спазатъ, и ако тя е могла до голѣмъ размѣръ да прѣдвиди мѣстното, що тѣзи класи би си съставили, и ако е съчувствувала съ тѣхното развитие, то това е висока данъ къмъ кралицата.

Характерътъ на единъ Методистъ. *)

Отъ Джонъ Уѣсли.

1. Отличителнитѣ бѣлѣзи на единъ Методистъ не сж неговитѣ мѣнния, каквито и да сж тѣ. Неговото приемане тази или онази религиозна система, неговото усвояване какви да било мисли, неговото пригрѣщане мѣстното на единъ или другъ човѣкъ, всячко това нищо не важн. Който прочее, мисли, че Методистътъ е човѣкъ съ това или онова мѣнние, никакъ не разбира сжщността на работата; той се много лъже. Наистина, ние вѣрваме че, „всичкото Писание е боговдѣхновено,“ и съ това различаваме отъ Евреи, Мохамедани и безвѣрници. Ние вѣрваме, че писаното слово Божие е единичкото и вседостатъчно правило и за християнска вѣра и хри-

*) Тази книжка влиза въ курса, който дадохме въ 12 брой на „Хр. Сѣтъ“ за 1900 г., и заради туй даваме тукъ първата ѝ часть.

стианско поведение, и съ това основно различаваме отъ Римокатолическата Черква. Ние вѣрваме, че Христосъ е вѣченъ, върховенъ Богъ, и съ това различаваме отъ Социнианитѣ и Арианитѣ. Но що се касае до всички мнѣния, които не засѣгатъ корена на християнството, ние сме свободни да си съставяме каквито мнѣния се намъ виждатъ най-добри и прѣдоставяме сжщата свобода и на други. Тѣй че каквито и да сж тѣзи мнѣния, били тѣ прави или криви, тѣ не биватъ отличителенъ бѣлѣгъ на единъ Методистъ.

2. Нито сж думи или какви да било изрѣчения отличителенъ бѣлѣгъ на единъ Методистъ. Ние не поставяме своята религия, или коя да е частъ отъ нея въ да сме привързани къмъ нѣкакъвъ си особенъ начинъ на говоряне, нѣкакви нообикновени изражения. Най-леснитѣ, най-обикновенитѣ думи, съ които можемъ да изкажемъ мисльта си, ние прѣдпочитаемъ отъ други, тѣй въ обикновени случаи, както и когато говоримъ за Божии нѣща. Заради това ние нарочно не се отстраняваме отъ обикновения начинъ на говорене; освѣнъ когато изказваме истини въ Св. Писание съ думи отъ Св. Писание, което, мислимъ, никой християнинъ нѣма да осжде. Нито се стараемъ да употребяваме извѣстни изрѣчения изъ Св. Писание по-често отъ други, освѣнъ ако сж такива, що самитѣ боговдъхновенни писатели употребяватъ. Тѣй че не помалка погрѣшка е да се поставятъ бѣлѣжитѣ на единъ Методистъ въ неговитѣ думи отколкото въ неговитѣ мнѣния.

3. Нито желаемъ да се отличаваме съ какви да били дѣла или обичаи, що сж отъ безразлично естество. Нашата религия не състои въ вършене онова, което Богъ не е заповѣдалъ, или въ въздржане отъ онова, що Той не е запрѣтилъ. Тя не лѣжи въ вида на нашето облѣкло, въ положението на нашето тѣло, или въ покриването нашитѣ глави; нито пъкъ въ въздржане отъ женидба, или отъ ястие и пиене, които сж всички добри, ако съ благодарение се приематъ. Заради това,

никой, що разбира какво говори, нѣма да постави тукъ бѣлѣга на единъ Методистъ, именно въ какви да било чисто безразлични дѣла или обичаи, неопрѣдѣлени отъ Божието слово.

4. Нито, най-послѣ, се отличава единъ Методистъ отъ това, че поставя силата на християнската религия въ една само нейна частъ. Ако рѣчѣте: „Ей, тѣй е; защото той мисли че „сме спасени само чрѣзъ вѣра.“ Отговарямъ, Вие не разбирате думитѣ. Съ думата спасение той разбира светостъ по сърдце и животъ. И той твърди, че то произхожда само отъ истинска вѣра. Може ли дори и единъ номиналенъ (на име) християнинъ да откаже това? Значи ли това да се поставя една частъ отъ религията на мѣстото на цѣлата религия? „И тѣй съ вѣрата законъ ли разваляме? Да не бжде! но законъ утвърдяваме.“ Ние не поставяме всичката религия (както правятъ мнозина, Богъ знае) въ неструване зло, или въ струване добро, или въ употребление Божитѣ постановления. Не, нито въ всичкитѣ тѣзи наедно; защото отъ опитъ знаемъ, че единъ човѣкъ може да работи много години, и най-послѣ да нѣма повече религия, отколкото е ималъ отъ начало. Много по-малко поставяме ние своята религия въ кое да е отъ тѣзи нѣща: като една жена, която се мисли цѣломудренна, защото никога не е била проститутка; или човѣкъ, който се счита честенъ, просто защото не обира или краде. Дано Господъ Богъ на моитѣ отци ме упаци отъ такава бѣдна, изгладнѣла религия като тази! Ако това да бѣше бѣлѣгътъ на единъ Методистъ, то по скоро бихъ прѣдпочелъ да бжде искренъ еврейинъ, мохамеданецъ, или поганецъ.

5. „Какъвъ е, тогазъ, бѣлѣгътъ? Кой е Методистъ, споредъ васъ?“ Отговарямъ: Методистъ е онзи, у когото „любовьта Божия е излѣна въ сърдцето му чрѣзъ даденото ему Духа Светаго;“ онзи, „който люби Господа Бога своего съ всичкото си сърдце, съ всичката си душа, съ всичкия си умъ, съ всичката си сила“. Богъ е радостъта на сърдцето му и желанието на-

душата му, която постоянно вика: „Кого имамъ на небето? и на земята не щя друго освѣтъ Тебе. Богъ е силата на сърдцето ми, и дѣлъ мой въ вѣкъ!“

6. Заради това той е блаженъ въ Бога, ей, всѣкога блаженъ, като що пма въ Него „изворъ на вода, която извира въ животъ вѣченъ“, и изпълва душата му съ миръ и радостъ. „Съвършената любовъ, като е изжиждала вънъ страха, той „се всѣкога радва“, ей, радва се „въ Бога Спасителя своего“; и въ Отца, „чрѣзъ Господа нашего Иисуса Христа, чрѣзъ Когото е сега приелъ примирението“. Като е „намѣрилъ изкупуване чрѣзъ кръвта Му, прощение на своитѣ грѣхове“, той не може да не се радва, когато погледне назадъ на страшния ровъ, отъ който е избавенъ; когато вижда, че „всичкитѣ му прѣстѣпления сж изгладени като гжста магла и, като облакъ грѣховетѣ му“. Той не може да не се радва, когато погледне на състоянието, въ което се намира; бидейки „оправданъ чрѣзъ вѣра“ и имащъ „миръ съ Бога чрѣзъ Господа нашего Иисуса Христа“. Защото „който вѣрва има свидѣтелството“ за това „въ себе си“, като е сега синъ Божий чрѣзъ вѣра. „И понеже е синъ, проводи Богъ Духа на Сина Си въ сърдцето му, който вика, Авва, Отче?“ „Самъ той Духъ свидѣтельствува наедно съ негова духъ, че той е чадѣ Божие. Той се радва сжщо, когато гледа напрѣдъкъ, съ надежда на славата, която има да се открие“; ей, тази негова радостъ е пълна, и всичкитѣ му кости викатъ: „Благословенъ Богъ и Отецъ на Господа нашего Иисуса Христа, който по многото Своя милостъ възроди мене за надежда жива чрѣзъ възкрѣсеннето на Иисуса Христа отъ мъртвитѣ, за наслѣдие нетлѣнно, неоскверняемо, и неповѣхнуваемо, съхранено на небеса за мене“.

7. И който има тази надежда тѣй пълна съ „безсмъртие, благодари въ всичко“; като знае че това (каквото и да е то) е волята Божия въ Иисуса Христа заради него“. Заради това отъ Него той драговошно приема всичко и казва: „Блага е

волята Господня, и било че Господъ дава или зема, той се „благодарява името Господне.“ Защото се научилъ да е доволенъ въ каквото се намѣрва.“ Той „знае да живѣе оскѣдно, знае и изобилно да живѣе; всѣкадѣ и всѣкакъ е наученъ, и да е ситъ и да е гладенъ, и да е въ изобилие и да е въ скѣдостъ“. Било въ охолностъ или въ трудъ, въ болестъ или здравне, въ животъ или здравне, той благодари изъ дѣтъ сърдце на Тогова, който управлява всичко за добро; като знае, че както „всѣка добра дарба дохожда отъ горѣ“, тѣй не може нищо друго освѣтъ добро да дойде отъ Отца на Свѣтлинитѣ, въ чийто рѣцѣ той всецѣло е повѣрилъ тѣлото и душата си, като въ рѣцѣтъ на вѣренъ създателъ. Заради това той „за нищо не се грижи“ (безпокойно); като що е „възложилъ всѣка своя грижа на Тогова, който се грижи за него“, слѣдъ като „съ благодарение казва прошенията си Нему“.

8. Защото той наистина „безпрѣстанно се моли“. Дадемо му е „всѣкога да се моли, и да се не облѣнява“. Не че е всѣкога въ молитвении домъ; ако и да не прѣнебрѣгва ни единъ случай за да се намира тамъ. Нито е всѣкога на колѣнитѣ, ако и да пада често на колѣнитѣ, или на лицето си, прѣдъ Господа, Бога Своего. нито пъкъ всѣкога вика съ високъ гласъ къмъ Бога, или Го призовава съ думи; защото много пѣти „Духътъ Самъ ходатайствува за него съ неискзани въздишания“. Но на всѣко врѣме езикътъ на сърдцето му е този: „Ти сияние на вѣчната слава, Твое е сърдцето ми, ако и да говоря безъ гласъ, и моето мълчание говори къмъ Тебе“. И това е истинска молитва, и само това. Но неговото сърдце бива винаги издигнато къмъ Бога, на всѣко врѣме и на всѣко мѣсто. Въ това някога нищо не му прѣчи и нито го прѣкъсва нѣкой или нѣщо. Самъ или съ другари, въ свободно врѣме, или на работа, или въ разговоръ, сърдцето му е всегда съ Господа. Когато лѣжи на легло или става, Богъ е въ всичкитѣ му мисли; той ходи

по Бога постоянно, като има любящото око на душата си все отправено къмъ Него и на всѣкадѣ той „гледа Невидимаго.“

9. И до като той всѣкога тѣй упражнява любовта си къмъ Бога, като безпрѣстанно се моли, всѣкога се радва и въ всичко принася благодарение, тази заповѣдъ е написана на сърдцето му: „Че който люби Бога, да люби и брата си“. И съобразно и той люби ближния си като себе си; той люби всѣкого човѣка като собствената си душа. Сърдцето му е пълно съ любовъ къмъ всички човѣци, къмъ всѣко чадѣ на „Отца на духоветѣ на всѣка плътъ.“ Това дѣто той лично не познава нѣкого, не прѣчи на любовта му; не, нито и когато е познатъ за такъвъ, какъвто той неудодрява, че отплаша на Неговото благоволение съ ненависть. Защото той „люби враговетѣ си“, ей и, враговетѣ Божи, „злитѣ и неблагодарнитѣ“. И ако не е въ силата му да струва добро на онѣзи, които го ненавиждатъ“, пакъ той не прѣстава да се моли за тѣхъ, ако и да слѣдватъ тѣ да прѣзиратъ любовта му, и да „му правятъ пакостъ и го гонятъ.“

(Слѣдва.)

ЗА МЛАДИТѢ.

Възгордявашъ ли се или се назидавашъ?

„Знаемъ, че всинца имаме знание; но знанието възгордява, а любовта назидава.“ (1 Кор. 8; 1).

Не зная колко врѣме сѣдѣхъ и гледахъ на въпроса на Апостола — пукнати мѣхове ли сте или сте солидни, трайни постройки? Балони ли сте или храмове? Но прѣстанахъ да виждамъ текста, и прѣдъ мене се изправи кѣща, която отдалечъ много хубава изглеждаше. Като отидохъ по-близу, видѣхъ, че имаше импозантна кула, отъ която се развѣваше голѣмо знаме. Зданието изгледваше, това трѣбва да призная, много прѣтрунано отгорѣ и нездраво. Имаше странни надписи по слабитѣ стѣни като слѣднитѣ: „1-ва награда за история“, „награда за общо прѣвъзходство“, „стипендия“, „зададохъ

на мама въпросъ, на който тя не може да отговори“, „поправихъ на татя погрѣшката, що направи за Ханибала“, „искамъ всичко да зная“, сега мога много хубаво да се моля“.

Четѣхъ тѣзи не твърдѣ скромни прѣдложения, когато строителтъ на тази съмнителна постройка се яви на вратата и погледна около си. Той бѣше младъ, високъ и красноликъ, и изглеждаше доволенъ отъ себе си. Имаше странна липса отъ слѣнцесияние въ мѣстото, и студентъ вѣтъръ вѣеше. Като разгледахъ по-отблизу кѣщата, видѣ ми се, че се смалява и като че се вдаваше тукъ тамъ. И младиятъ строителъ като че забѣлѣзва това, защото и той влѣзе вжтрѣ. Що стори той, не зная; но голѣмата сграда се издаде на вѣнъ по-импозантно отъ по-прѣди.

Мене ми стана много студено, и, като се обърнахъ, съзрѣхъ друга кѣща, стояща малко назадъ. Тя бѣше по-малко и по-скромно здание, и още недоизкарана. Но тя изглеждаше здрава и удобна. Слѣнцето я огрѣваше. Топълъ западенъ вѣтъръ вѣеше. Чувахъ весели дѣтински гласове и любовното гугукане на гълъбичката. Като отидохъ по-близу видѣхъ, че голѣма частъ отъ кѣщата бѣше надъ земята и на камънетѣ прочетохъ думи като слѣднитѣ — „Смирение“, „Упование“, „Търпение“, „Благостъ“, „Чаша студена вода“, „Брѣменосене.“ Видѣхъ строителката, ако и тя да ме не видѣ. Простодушна дѣвойка, синеока, съ слѣнчева усмивка. Тя бѣше прѣпасана съ зидарска прѣстилка и държѣше съчевата си въ ржцѣтъ си. Но струваше ѣ се, че голѣмата прѣдъ насъ кѣща изглеждаше по-хубава отъ нейната.

Тѣкмо тогазъ се случи странно нѣщо. Голѣма пукнатина се отвори въ кѣщата на младия момѣкъ, и то тамъ, тѣто бѣхъ прочелъ думитѣ „трѣбва да зная всичко.“ Експлозията се послѣдва отъ жалостенъ отчаятеленъ викъ отъ младия строителъ, затрупанъ отъ срутването на много изпъкналитѣ му стѣни. Дѣвойката зидарка, която бѣхъ наскоро видѣлъ, се зав-

тече да му помогне и сподучи да го отнесе извън развалините на неговото безумие въ нейната безопасна ако и скромна къща. Какво промѣнение бѣше станало въ него? Той изглеждаше смиренъ, себеосжденъ, съкрушенъ. Той разказа, какъ мислилъ да издѣлбае нѣкой отъ любимите си надписи, чрѣзъ употребението на единъ инструментъ, който билъ раждасалъ отъ небръжение, но първиятъ му ударъ напра-

Тогазъ се събудяхъ отъ размишленията си и думите на Апостола Павла като че ме гледаха вторачено: азъ разбрахъ по-добре значението имъ: „Знанието възгордава, а любовта назидава“.

Духовенъ отпадъкъ.

Виждаме хора да отпадътъ духовно. Коя е причината на това? Ето човѣкъ, който е изгубилъ всѣкъ интересъ въ религиозенъ животъ и рели-

Христосъ и Апостолъ Йоанъ.

видъ голѣма пукнатина и въ една минута цѣлото здание се сгромолясало. „Какъвъ глушецъ съмъ билъ!“ извика той, и инструментътъ, що бѣ употребилъ падна отъ ръката му, и азъ забѣлѣжихъ, че той носеше името Истина. Но искрените очи на дѣвойката видарка се просълзиха. Тя подигна падналия си братъ, даде му своего цѣлование и му пришенна доброто слово, че „Богъ на горделивите се противи, а на смирените дава благодать“.

гнозна дѣятелностъ. Наредко посѣщава молитвенния домъ. Той като че е парализиранъ въ духовните си способности. Вне правите въззване къмъ него да земе мѣстото си въ черковна и религиозна работа, но напраздно. Като че говорите на мъртавъ човѣкъ. Той като че се е изпъзнавалъ изъ редовете на живитѣ. Болката е въ сърдцето. Той е допусналъ да охладѣе любовта му, тъй че дѣйствието на сърдцето му е съвсѣмъ слабо и едва ли различава отъ смъртъ. Сърдцето му се нуждае отъ сила. Той се нуждае отъ съживление и обновление. Право въ сърдцето си той трѣбва да преме служението на Духа Светаго. Иначе, той е слабъ, безполезенъ, духовно безжизненъ.

К Ж Ц А Т А

ЩО ЯКОВЪ ПОСТРОИ.

ОТЪ REV. J. WESLEY JOHNSTON, D. D.

ПОВѢСТЬ ЗА МЛАДИТѢ.

(Прѣв. отъ Английски).

(Продължение)

Повечето отъ момичетата кръщѣха, момчетата викаха, нѣколко отъ по-малкитѣ дѣца плачешкомъ избѣгаха, и това причини внезапно възбуждение между събдитѣ на училището. Г-нъ Дотли, чувствайки важноcтѣта на училищна дисциплина, и нуждата за поддържане властѣтѣта си, рѣши че Яковъ трѣбва да се побѣди. Прочее, той се наведе надъ дързекото, разбунтовано момче, и се помъчи да го земе въ ржцѣтѣ си. Нѣ Яковъ се стисна за най-ближния чинъ; на този чинъ 3—4 момичета съдѣха. И тъй, когато г-нъ Дотли дръпна Якова за да го измѣсти, той прѣкатери чина, и момичетата съ писъкъ паднаха на купъ на пода. Това увеличи сто пѣти смущението, защото всички, освѣнъ Якова и г-нъ Дотли, викаха съ всичката си сила.

Точно въ тази минута дойде г-нъ Колинсъ тичешкомъ, послѣдванъ отъ около двадесетъ разтревожени мъже и жени, защото по туй врѣме плачѣтъ на дѣцата бѣше стрѣсналъ цѣлия Норвудъ. Странно бѣ, наистина, зрѣлището, което се прѣдстави прѣдъ очигѣ на г-на Колинсъ. Никога, прѣзъ петнадесетъ години, въ които той бѣ училищенъ настоятелъ, не бѣ виждалъ подобно нѣщо. Съ разбъркана коса, която падаше върху очигѣ му, лицето му почервенѣло отъ гнѣвъ, дрѣхитѣ му покрити съ прахъ, г-нъ Дотли се трудеше да дигне Якова отъ пода, а Яковъ се стискаше за чина, не далечъ отъ Якова и учителя, нѣколко момичета се търкалѣха по пода като плачеха и пищѣха до масата.

„Г-нъ Дотли!“ извика г-нъ Колинсъ, „що правите?“

Нѣмаше нужда г-нъ Колинсъ да задава такъвъ въпросъ. Той виждаше що върши

г-нъ Дотли, или що се трудѣше да върши.

Г-нъ Дотли изведнажъ позна училищното настоятелство въ лицето на г-на Колинсъ. Той остави Якова Хърсли, и, като се обърна, спрѣ се срѣщу настоятеля. Но Яковъ се държеше за чина. Поведението на г-на Колинсъ още не бѣ опрѣдѣлено. Той можеше да земе страната на учителя и въ този случай чинѣтъ щѣше да има нѣкаква важностъ. За това той остана на пода, ржцѣтѣ му тѣй стиснати за чина, щото даже двамата можѣха мъчно да го дигнатъ. Нѣ г-нъ Колинсъ бѣше разсудителенъ човѣкъ. Да земе страната на кой да е отъ борцитѣ, безъ да знае напълно фактитѣ, щѣше да бѣде голѣма погрѣшка, „Яковъ Хърсли, стани изведнѣжъ!“ заповѣда г-нъ Колинсъ.

Яковъ откопчи ржцѣтѣ си отъ чина, тогава се изправи, и се обърна къмъ г-на Колинсъ, както стори г-нъ Дотли, само че отъ другата страна. Момичетата, които бѣха паднали отъ чина така също ставаха, и когато една или двѣ продължаваха да плачатъ, плачѣтъ не бѣ много шуменъ, и това показва, че тѣ бѣха повече уплашени отъ колкото поврѣдени. Викането спрѣ, нѣ другъ шумъ се подигна отъ една навалица уплашени Норвудчани, които навлѣзоха въ училището. Въ нѣколко минути всички се убѣдиха, че нѣмаше ни единъ убитъ; че училището не бѣ запалено; че нито лѣвъ нито нѣкой гладенъ звѣръ не бѣ изѣлъ нѣкое отъ дѣцата; и че смутѣтъ билъ причиненъ отъ Яковъ Хърсли, който се намѣсилъ въ работата на г-на Дотли. Разбира се, че изведнажъ хората зѣха разни страни, и имаше надѣжда за единъ смутъ, по-дълъгъ дори и отъ онзи въ Ефесъ, гдѣто хората викали цѣли два часа. Като видѣ

туй, г-нъ Колинсъ упражни високото си право на прѣдсѣдатель на училищното настоятелство, разпусна училището, и свика особено събрание отъ настоятелството вечерята, за да се разиска работата по редовенъ начинъ.

Въ петъ минути малкото училище се изпразни, макаръ че ученицитѣ се разотидоха много по мѹдно отъ обикновено, и за останалата частъ отъ деня, Норудъ разисква за и *противъ* прѣприятата между г-на Дотли и Якова Хърсли.

ГЛАВА IV.

Училищното настоятелство държало едно дълго и изнурително заседание, но сѣдствието не бѣ задоволително. Че Яковъ Хърсли бѣ виноватъ въ едно явно, прѣзрително нарушение на училищния редъ, всички бѣха съгласни; че такъво поведение, ако остане неизобличено, ще установи лошъ примѣръ (прецедентъ), всички признаха; че властта на учителя трѣбва да се поддържа, настоятелитѣ силно настояваха. Ако изслѣдването на този съждъ бѣ спрѣло до тука, Г-нъ Дотли щѣше да бѣде напълно задоволенъ. Но когато се допусна, че Яковъ дѣйствувалъ подъ силно прѣдизвикателство; че той само отишелъ да защити сестра си, която, споредъ него била несправедливо наказвана, че настоятелитѣ сериозно мислѣха, да ли учителътъ не е прѣвишилъ правата си, тогава г-нъ Дотли се почувствува оскърбенъ.

Една присѣда, която има за цѣль да задоволи и двѣтѣ страни, въобще не задоволява нито едната. Едно опрѣдѣлено мнѣние, макаръ че може да докачи едната страна, въобще спечелва усърдната поддръжка на другата. Спогодбата бива почти всѣкога несполучлива.

Тѣй се оказа и въ настоящия случай, защото прѣди да измине единъ день, Норудъ бѣше въ боева линия, една страна горѣщо поддръжаше г-на Дотли, другата страна усърдно се бореше за Яковъ Хърсли.

„Не казахъ ли ти азъ, че момчето на

Ивана Хърсли ще и прави мъжнотини?“ каза Целия Стебинсъ, лицето и изражаваше онова „Азъ ти казахъ тѣй“, което нѣкоя хора много обичатъ да показватъ.

„И азъ не казахъ ли, че онова, отъ което това момче имаше нужда, бѣ твърда ржка?“ отговори вдовица Линвортъ, лицето на която показваше сѣщия видъ слънчева видѣлина.

„Това е само, което и азъ очаквахъ“, продължи Целия, като говореше съ онова чувство на задоволство, което чловѣкъ усѣща, когато пророчеството му се сбъдне.

„Що друго можеше да се очаква?“ попита сухо вдовицата. „Всѣкой можеше да прѣдвиди какво момче щѣше да стане той“.

Г-жа Линвортъ не мислѣше, че Целия Стебинсъ трѣбва да приеме всичката слава въ свръзка съ голѣмитѣ прѣстъпления и зли обноски на Якова Хърсли.

„Само си помисли единъ младежъ като Яковъ Хърсли да се опѣлчи срѣщу г-на Дотли? каза Целия съ негодуване.

„То е възмутително!“ отговори вдовицата.

„И г-нъ Дотли е такъвъ отличенъ мъжъ!“ продължи Целия, съ голѣма надутостъ.

„Той е украшение на Норудъ!“ отговори вдовицата съ възхищение.

„Нѣщо трѣбва да се стори за да му се яви“ що мислятъ хората за него“, продължи Целия нѣкакъ си въпросително.

„Що би внушила ти?“ попита вдовицата като хвърли единъ подозрителенъ погледъ къмъ Целия.

Г-нъ Дотли бѣше билъ прѣдметъ на особена грижа отъ страна на тѣзи двѣ съ нѣжни сърдца жени отъ самото му дохождане въ Норудъ. Тѣ помнѣха, че той бѣ по-сериозенъ отъ колкото изискваха години му, и че за момчетата и младитѣ въобще, той изглеждане като че не показва никаква обичъ. Тѣ бѣха го виждали да ходи изъ улицитѣ съ вѣчнитѣ опрѣдѣления по лицето му, и тържествения му вървежъ имъ правѣше дълбоко впечатление. Никакво накитено момиче, съ накъдрена коса, и развѣващи се изъ въздуха кордели не можеше да отговори

на душевното му копнѣне. Никоя млада Амазонка ѣздяща на велосипедъ не можеше да направи апелъ къмъ такъва натура, какъто бѣше неговата. Слаби, глупави човѣци, може да се поомаятъ отъ нѣкоя прѣдставителна, красива дѣвица, която имъ покаже присторена усмивка и пакостливо намигване съ окоето си; но душата на г-на Дотли бѣ далеко отъ подобни нѣща. Въ това тѣ бѣха и двѣтѣ убѣдени. Слѣдователно въ сърдцата и на двѣтѣ се възбуди не малко надежда. Целия стана горѣща приятелка на г-жа Марло, у която се хранеше г-нъ Дотли. Два три пѣти въ седмицата тя отиваше у г-жа Марло, по една или друга работа, и почти всѣкой пѣтъ носѣше съ себе си нѣщо въ знакъ на добрата си воля — нѣкое шише съ трошия, нѣкое гърненце съ сладко, или нѣкой лимоненъ пай (баница), всичко плодъ на нейното готварство и изкуство.

Вдовицата не оставаше по-долу, и понеже не бѣ скромна, свѣтлива дѣвица, която дава подарѣцитѣ си скрипомъ да не би любовта ѝ да се открие, тя всѣкога отиваше на такава врѣме, щото да срѣщне г-на Дотли.

Естествено бѣ, тогава, че когато Целия Стебинсъ говорѣше да се направело нѣщо, съ което да се покажело на г-на Дотле, че Норудъ съчувствувалъ съ него, вдовицата Линвортъ да изявява голѣмъ интересъ въ подобна манифестация (изявяване).

Тѣй, вижда се, че надеждата има толкова души колкото една котка. Въ нѣкой женски грѣди желанието за мѣжко другарство прѣживява течението на годинитѣ и изминаването на врѣмето.

Г-жа Колинсъ сѣщо имаше да каже нѣщо за дѣйствието на училищното настоятелство — нито се забави тя да го каже. Мѣжътъ ѝ още не бѣ влѣзълъ въ къщата онази вечеръ, когато тя почна по единъ начинъ съ който той бѣ запознатъ. Нейниятъ начинъ не бѣ като на нѣкои жени — стрелба въ залпове — но тържествени вистрели отъ голѣмия топъ на нейната артилерия, въ редовни промежутъци.

„Разбира се, че вий изпдихте онова Хърсливо момче?“ бѣше първиятъ ѝ вистрелъ, който само драсна оголѣлата глава на г-на Колинсъ като удари право въ стѣната задъ него.

„Едва ли“, отговори той, като поуглади върха на главата си, за да се увѣри, че не бѣ ударенъ.

Тогава послѣдва мълчание, и Г-жа Колинсъ отиде въ другата стая за новъ куршумъ. „Тогава той ще бѣде битъ публично?“ бѣ слѣдующиятъ внимателно направляванъ вистрелъ.

„Едва ли“, каза г-нъ Колинсъ, като навиваше часовника си и се готвеше да се оттегли.

„Тогава вие рѣшихте да уволните г-на Дотли, и да затворите училището? — единъ вериговъ вистрелъ често употрѣбляванъ отъ г-жа Колинсъ.

„Едва ли“, каза г-нъ Колинсъ още единъжъ, като внимателно чистеше туку шо сваленото си палто — защото това бѣ особена дрѣха, която той рѣдко носеше освѣтъ въ Недѣля и въ официални случаи.

„Тогава ти можеше да си стоишъ у дома, ако това е всичкото добро, що сте извършили. Ако момчета като Яковъ Хърсли ще управляватъ Норудското училище, колкото по-скоро си дадешъ оставката, толкова по-добрѣ. Работата е трѣгнала съвсѣмъ наопаки. Нѣматъ ли учителитѣ права? Защо сж училищата най-послѣ?“

Когато г-жа Колинсъ почнуваше съ шрапнели, г-нъ Колинсъ въобще отиваше подъ покривъ. Шрапнеловъ вистрелъ е грозно нѣщо. Той се прѣска по всички посоки, и човѣкъ не знае, гдѣ ще удари и каква повреда ще причини.

„Хей!“ каза г-нъ Колинсъ изведнѣжъ, и си облѣче работната дрѣха. „Азъ почти забравихъ пешьта. Трѣбва да слѣза долу да я видя. Може би тамъ има работа за цѣлъ часъ; за това не дѣйте ме чака; и прѣди г-жа Колинсъ да може пакъ да напълни пушката, той се намѣри долу, гдѣто ухото му не можеше да чуе вистрела.

Изобщо, обаче, болшинството на Норудъ бѣше за Якова. Хората, разбира се, признаваха властта на учителя; обаче, частно, тѣ хваляха Якова. Мжжеть му смиваха удобрително на улицата. Г-нъ Колинсъ го поглеждаше строго, наричаше го „малко чапкянче“, тогава му даваше бонбони. Майки, които имаха дѣца ученици въ Норудското училище, любезно го поздравяваха, когато го срѣщаха.

Томи Уаткинсъ прѣдложи още единъ концертъ на отворено мѣсто, и може би това щѣше да стане, но малкото братче на Недъ Смитъ, като сѣдѣло единъ день върху барабанчето, пробилъ го и музика та му изчезнала за всегда.

Ефектътъ отъ всичко това върху Якова бѣ много лошъ. Той го направи самосъзнателенъ. Едно самодоволно, присторено изражение се виждаше често на лицето му. Когато той свиреше той правеше повече шумъ отколкото свирня. Може би че не искаше, но сѣ се съзираше малко гордостъ въ вървежа му. Той бѣше доволенъ смясленъ да се обхожда добръ въ училището, защото не желаше да прѣдизвиква гнѣва на г-на Дотли. Обаче имаше нѣщо у момчето, което внушаваше самохвалство.

Отъ гледна точка на г-на Дотли, Яковъ прѣдставляваше все, що бѣ зло, и че той бѣ, спорѣдъ миѣнието на учителя си, не само въплотение на вседѣло разтѣние, но истинско дяволче на мрака. Друго, поголѣмо зло, Г-нъ Дотли не можеше да си прѣдстави.

Два три дни г-жа Хърсли не каза нищо како тихо чакаше благоврѣмие. Но тя внимателно слѣдѣше Якова, и на приличното врѣме разиска въпроса съ него.

„Якове“, каза тя, когато бѣха сами една вечеръ, „право ли е да краде челоувѣкъ?“

„Не,“ отговори той изведнѣжъ, очу-денъ отъ майчиния си въпросъ.

„Право ли е челоувѣкъ да струва кри-во?“ попита тогава тя.

„Не“, отговори той пакъ, почти тол-кова скоро, колкото по-напрѣдъ.

„Какво ще си помислишъ, ако кажа че ти си кралъ.“ попита тя съ усмивка, макаръ че тя изражаваше сериозностъ.

„Нищо друго, освѣнъ че си излъгана.“ каза той, като я гледаше съ яснитѣ си честни очи.

„Сжщо, че си и онеправдалъ много нѣ-кого?“ продължи тя, като го гледаше съ голѣма нѣжностъ.

Яковъ почна да се смущава. Той не можеше да разбере що искаше да каже майка му. Умътъ му се повърна нѣколко дни назадъ, и той си припомни за зака-чкитѣ и бъркотинитѣ, въ които бѣ изпа-дналъ. Като повечето момчета, той бѣ невнимателенъ, забравливъ, и наклоненъ да върви по своята си воля. Обаче той не можѣ да си припомни нѣкоя особена вина. Въ отсъствието на баща му, нѣкои длѣ-жности му се налагаха, но тѣхъ той бѣ прилѣжно извършилъ.

„Не открадна ли ти нѣщо отъ г-на Дотли?“ попита тя сериозно,

„Не! г-нъ Дотли нѣма нищо, което азъ бихъ искалъ да открадна,“ отговори той съ голѣмо недоумѣние.

„Нито даже властта му да управлява училището?“ попита тя още по-сериозно.

Яковъ се забърка. Туѣ му прѣдстави работата въ нова видѣлина. Той бѣ го-ворилъ съ момчетата и тѣ го направиха да мисли, че неговото избавление на Нели отъ г-на Дотли бѣ геройско дѣло и че Норудчани щѣха да го помнятъ въ вѣки. Не бѣха ли го тѣ гордо потупвали по гърба, не хвърляха ли шапкитѣ на въз-духа, не изиграха ли му тѣ най-прочу-тото военно хоро въ негова честь, не по-рицаваха ли г-на Дотли съ най-живопи-сни думи, и не ржкоплѣскаха ли на Якова за неговата дързостъ? И сега се сѣща майка му да му казва по единъ тихъ на-чинъ, че той не билъ герой!

„Сторихъ ли азъ криво?“ попита той загрижено.

„Боя се, че ти криво сторѣ“, отговори тя, като го хвана съ едната си ржака съ другата му гладеше косата. „Г-нъ Дотли може да е билъ строгъ къмъ Нели

и ти въ минутното си възбуждение помисли, че е право да се намѣсишъ; но само виждъ въ какво положение си го поставилъ. Той не е вече дѣйствителната глава въ училището. Неговата властъ е била прѣзрѣна. Кое да е друго момче може да стори сега, както ти си сторилъ. Слѣдствието ще бѣде, че г-нъ Дотли трѣбва да напусне, или да му се повърне управлението на училището.

На едно момче токо що встъпило въ дванадесетата си година, начинътъ на Г-жа Хърслевото говорене може да се види неподходящъ, но Яковъ бѣ навикналъ на сериозни разговори съ майка си. Г-жа Хърсли не бѣ напръднала жена, нито отъ новата мода жена — дървени кокошки и въ двата случая — но тя имаше своитѣ си идеи относително дѣца и какъ трѣбватъ да се възпитаватъ.

Може би тя нѣмаше „твърда ржка“ за която говорѣше вдовницата Линвортъ, но тя имаше нѣщо друго, хиляди пкти по-добро — благоразумие и едно сърдце пълно съ истинска любовъ.

Тѣ говориха за нѣколко минути, тогава тя промѣни разговора и прѣзъ останалата частъ на вечерята не спомена вече нито Г-на Дотли, нито училището. Но Яковъ бѣ почналъ сериозно да мисли по въпроса. Той продължава да мисли. Той мислѣше, когато той си лѣгна, както и кога стана заранѣта. Г-жа Хърсли забѣлѣжи това и се насмѣ вътрѣшно, както правятъ всички разумни хора.

Яковъ бѣше замисленъ като отиде на училище, и прѣкарваше въ ума си което майка му бѣше казала прѣдидущата вечеръ. Нѣколко пкти прѣзъ заранѣта той хвърли погледъ къмъ учителя, но лицето на Г-на Дотли бѣ строго и отгъскателно, както бѣше било отъ какъ почна смущението съ Якова. Въ врѣме на отпуска ученицитѣ тичаха къмъ вратата, както обикновено, но Яковъ остана на стола си, додѣ послѣдниятъ ученикъ бѣше излѣзълъ и тогава отиде при Г-на Дотли и каза:

„Моля ви, Г-не, азъ желая да поговоря съ васъ.“

„Що е?“ попита Г-нъ Дотли на кжсо, и едва ли поглеждаше къмъ усърдното, загрижено лице на момчето.

„Азъ много скърбя за онова, що сторихъ онзи день,“ каза Яковъ, като прѣкжсваше всѣка дума.

„Ти имашъ право да скърбишъ,“ отговори г-нъ Дотли неучтиво. Якововата обида бѣ твърдѣ голѣма за обикновено ъзвинение. При все това той можеше да я направи по-лесна за момчето. Нѣкои хора правятъ много трудно да се иска отъ тѣхъ прошка. Гранитътъ е доволно добъръ за основа на характера, както е и за кжща, но вратата на сърдцето не трѣбва да е отъ камъкъ. Обаче често тя бива такава.

„Азъ искамъ да ми простите,“ каза Яковъ, като прѣгльгваше слѣдъ всѣка дума.

„Азъ не виждамъ че мога да сторя нѣщо въ тази работа,“ отвърна г-нъ Дотли, чието лице бѣше тѣй строго, както когато Яковъ отиде при масата.

„Азъ ще обичамъ да кажа прѣдъ пѣлото училище, че скърбя,“ каза Яковъ съ жжка, защото изпитътъ бѣше дори помжченъ отъ колкото той се боеше.

„Да кажешъ прѣдъ пѣлото училище!“ повтори г-нъ Дотли, като гледаше сега на Якова съ по-голѣмо участие.

„Да.“

„Какъ? Кога?“ попита г-нъ Дотли, като поразбра малко значението на думитѣ на момчето.

„Днесъ. Ще се изправи прѣдъ ученицитѣ,“ каза юнашки малкото момче.

Той знаеше, що значи това. Момчетата щѣха да му се каратъ и да го подиграватъ. Томи Уаткинсъ никога не щѣше да му прости. Нито Недъ Смитъ. И всичката овази геройска работа щѣше да се свърши. Малкитѣ момиченца, които почти го обожаваха, щѣха да отхвърлятъ идола си. А пѣкъ за него бѣше твърдѣ приятно да приема почетъ отъ момчета и момичета. Но Яковъ бѣ разуменъ. Той не бѣ напусналъ смисленото си настроение. Той видѣ, че е сторилъ нѣщо, което не трѣбваше да стори. Той скърбѣше за Нели; негодуваше срѣщу

г-на Дотли, който употребя пръчката по този начинъ; обаче двѣ неправди не могат да направятъ една правда, и той разбираше това. Обикновеното момче може да не разбира точната логическа наука; то разсъждава, обаче, и неговитѣ заключения въобще биватъ прави.

„Яковъ Хърсли е поискалъ позволение да каже нѣщо прѣдъ ученицитѣ.“

Яковъ се прѣчерви и се разтревожи, когато почна да говори, но той храбро удържа себе си. По единъ мъжественъ начинъ той спомена обстоятелството, което още бѣ много прѣсно въ тѣхнитѣ умове. Тогава той поиска прошка, по единъ юношески начинъ, отъ г-на Дотли, и свърши като каза, че е готовъ да понесе каквото наказание учителя мисли за прилично. Цѣлото училище се умълча сега. Никой не говореше нито шепнеше. Г-нъ Дотле гледаше Якова съ очудване. Тогава устнитѣ му се помръднаха, очитѣ му просълзиха. Въвнѣшнитѣ опрѣдѣления на лицето му блѣснаха въ слънчева видѣлина. Прѣдъ очитѣ на учителя Яковъ Хърсли не бѣ вече дяволче на мрака. Той видѣ, че стои при масата му, не вече едно въплотение на всецѣло разтление, но едно момче — откровено, честно, истинско момче. Туй бѣ едно откровение за г-на Дотли. До тази минута г-нъ Дотли бѣ мислялъ, че момчето е опасно животно, което трѣбва да се затваря въ училище по нѣколко часове всѣкой день, и че главната длъжностъ на учителя е да укротява малкото животно. Но тука има едно дѣйствително момче! Едно момче съ чувство на право и криво, съ дързостъ, както и съ честь; което можеше да се бори като младъ тигръ, но пакъ имаше доволно човѣщина да направи явна изповѣдъ прѣдъ цѣлото училище. Една мисль блѣсна въ ума на г-на Дотли, че той не бѣ разбралъ момчето, не Якова само, но момчето — отвореното, благоразположено, съ нѣжно сърце, мъжествено, честно момче, което свири изъ улицата вика по нивята, и въ врѣме на игри; което хвърля снѣжни топки, и прави разни смѣшки; но сѣ пакъ мом-

чето отъ което слѣдъ врѣме ще излѣзе мжжѣтъ. Поведението на училищното настоятелство много оскърби г-нъ Дотли. Глупавото съчувствие на хора като Целия Стебинсъ и Вдовница Линвортъ правеше му отвращение. Раздѣлението на Норудчани много го смути. Нѣколко пати той помисли да си даде оставката, но по онова врѣме на годината едва ли щѣше да намѣри друго училище. И тѣй, изобщо, животътъ на г-на Дотли не бѣ спокоенъ. И всичко това по причина на Якова Хърсли.

„Яковъ Хърсли,“ каза той, като подаде ръката си къмъ малкото момче, което стоеше при масата му. „Искрено ти казвамъ, че се гордѣя съ тебе. Ти си храбро, мъжествено момче, и отъ сега нататъкъ, азъ ще те уважавамъ и почитамъ. Сега ученицитѣ нека си гледатъ работата.“

Друго вълнение стана въ Норудъ онзи день вечерята, когато стана извѣстно, че г-нъ Дотли и Яковъ вървѣха заедно изъ улицата, и че дѣйствително учителятъ заведе Якова въ дюкена на г-на Колинсъ, и за голѣмо очудване на г-жа Колинсъ, купи му една торбичка бонбони!

Когато г-нъ Колинсъ чу за това, като че огодѣлата му глава почна да тръщи повече, и очитѣ му толкова мигаха щото имаше страхъ да не стане кривогледъ.

„Г-жа Хърсли трѣбваше най-послѣ да употребя твърда ръка,“ забѣлѣжи Вдовница Линвортъ на Целия Стебинсъ оная вечеръ.

„Тѣкмо каквото азъ очаквахъ,“ отговори Целия, съ гласъ токо що изваденъ изъ едно гърненце съ кисела трушия.

Г-жа Хърсли не каза нищо на Якова, макаръ че Нели бѣше ѝ казала за случката въ училището, но тя му се усмихна по такъвъ начинъ, щото нѣмаше нужда да стори нѣщо повече.

ГЛАВА V.

До тука Якововиятъ баща не е фигуриралъ въ този разказъ. Причината е съвсѣмъ проста. Той принадлежеше на оная голѣма и постоянно увѣличаваща се класа челоуѣци, които по причина на ра-

ботата си отсѣтствуватъ отъ дома си прѣзъ по-голъмата частъ отъ врѣмето си. Г-нъ Хърсли бѣ надзирателъ на едно строително дружество, което вършѣше работа по всичкитѣ части на щата, и прѣзъ нѣкои части отъ годината той отсѣтствуваше съ мѣсеци.

Фирмата Бенетъ и Уйкли вършеше голѣма работа, и понѣкога употребяваше много челоуѣци, но тя нѣмаше по-врѣнтъ и разбранъ служителъ отъ Джонъ Хърсли. Той бѣ изучилъ зидарството въ тѣхния дюкянъ. Като видѣха колко точенъ и способенъ е той, тѣ го назначиха надзирателъ на нѣкои малки работи въ близката околностъ. Постепенно неговата отговорностъ се увѣличи, и особени контракти се повѣрѣваха на неговата грижа, защото фирмата имаше пълно довѣрие въ неговото миѣние и изкуство. Като усѣщаше, че повечето отъ врѣмето му трѣбваше да се прѣкара на далечна работа, той си съгради малка кѣщица въ Норудъ, едно село на половинѣ пѣтъ между Нью-Йоркъ и Албани, два града, въ които повечето работѣше фирмата. За него имаха добро миѣние въ Норудъ, и слѣдъ десетъ годишно живѣене въ селото, той спечели почетъта на населението. Внимателенъ, търпеливъ, похвално честолубивъ, г-нъ Хърсли полека-лека си прокарваше пѣтъ, и твърдо бѣ убѣденъ, че слѣдъ врѣме ще почне своя собствена работа.

Но една заранъ, нѣколко седмици слѣдъ юнашката исповѣлъ на Якова въ училището, г-жа Хърсли прие слѣдующата телеграма отъ Брентонъ, гдѣто мжжъ ѝ бѣ занятъ съ постройката на една голѣма фабрика:

Дойди изведижъ. Г-нъ Хърсли има нужда отъ тебе. Земи първия тренъ.

Ж. Томсънъ.

Една такъва неопреѣдлена телеграма, която не съдържаше никакво извѣстие освѣнъ настоящето повикване на г-жа Хърсли, много я смути. Телеграмата бѣ пратена отъ помощника на г-на Хърсли, който много пжти бѣ ѝ говорилъ за него. Извѣстието внушаваше нѣщо важно. Може

би нѣкоя бѣда, може би нѣкоя страшна повреда. Разбира се, че нейното лице при блѣднѣ, и единъ скърбенъ погледъ се показва въ очитѣ ѝ, но нито ѝ припадна, нито изпѣшка тя, нито показа нѣкой другъ знакъ. Но тя бѣ много смислена за да се вдаде на такава глупостъ. Зрѣлищна скръбъ въобще прѣдизвиква зрѣлишно съчувствие, и едното е почти толкова дѣйствително колкото и другото. Който плаче много високо, въобще не чувствува скръбта дълбоко. Колкото по-голѣмъ и по-празненъ е тъпантъ толкозъ повече той гърми.

Съ чудесно себевладѣние тя почна да се приготвява да трѣгне съ първия тренъ слѣдъ пладнѣ за Брентонъ.

Яковъ отиде съ нея до гарата, и храбро се въздържаше отъ плачъ, защото той видѣ колко наскърбена и смутена бѣ майка му, но едва ли можѣ да се въздържи на послѣдната минута. Той гледаше трена, кога почна да се движи полека, и внимателно го слѣдоваше съ погледитѣ си, до като той замина подъ малкото мостче. Тогава той застава на линията отъ гдѣто видѣ трена като зави по една криволиния, и слѣдъ това чака дори догдѣ шумътъ му изчезна.

Той се бърже завърна у дома си, защото макаръ че Неди бѣ отишла у г-жа Марло, гдѣто тя можеше да стои до вечеръта, той искаше да се завърне колкото е възможно по-скоро. Какъ странно мълчеливо изглеждаше всичко! Никога той не бѣ се завръщалъ у дома, когато кѣщата изглеждаше тъй праздна и запустѣла. Часовникътъ тракаше на полицата въ кухнята; птицитѣ църкаха и подскачаха въ кафезитѣ си; всичко изглеждаше тъй както всѣкой день слѣдъ пладнѣ, когато той се завръщаше отъ училище, обаче имаше едно чувство на самотия, което той никога по прѣди не бѣ усѣтилъ. Съ единъ тихъ, утѣготенъ духъ той влѣзе въ майчината си спалня, гдѣто върху една малка маса при прозореца той видѣ нейната Библия. Тя бѣ отворена, нѣщо необикновено, защото тя гледаше на Библията си съ такъво почти особено почитание, съ каквото

старитѣ Евреи гледали на ковчега. Тогава той си припомни, че тя бѣ отишла на горния катъ точно прѣди да трѣгне съ него за гарата, и той естествено си помисли, че въ бързината и вълненіето си тя неможала да дигне Библията си, както въобще правеше. Прочее, той отиде до масата за да земе Библията и да я тури на обикновеното ѹ мѣсто, но прѣди да стори това, той погледна на страницата, която майка му бѣ чела. Той видѣ единъ стихъ подчертанъ съ моливъ. Това привлече вниманието му и той го прочете: „Защото очитѣ господни прѣтичатъ прѣзъ всичката земя за да се покаже силенъ за онѣзи, които иматъ сърдцата си съвършени къмъ него.“

Тѣзи думи очудиха Якова. Той никога не бѣ ги видѣлъ по прѣди. Като много други момчета и младежи той не бѣ запознатъ съ Библията. Той знаеше малко за Моисей, особено онази случка за кошиницата отъ трѣстика той имаше сѣщо неопрѣдѣлено понятие за Давидовото убиване единъ изпълнѣ съ една праша, но той не можаше каза точно да ли този изпълнѣ бѣ Голнатъ или Самсонъ.

Нѣколко пѣти въ едно Недѣлно училище той чу да се споменува за нѣкой ковчегъ — единъжъ че билъ пѣленъ съ разнородни животни и плавалъ по-водитѣ, другъ пѣтъ, че свещеницитѣ го носели около Иерихонскитѣ стѣни, но той не можеше да каже колко ковчези е имало или е билъ само единъ.

Отъ това се вижда, че неговитѣ понятия, за Библията бѣха слаби. Отчасти той бѣ виноватъ за това, но само отчасти. Учителѣтъ му въ Нед. Училище не бѣ виноватъ; може би неговиятъ пастиръ бѣ отчасти отговоренъ; може би до нѣкадѣ родителитѣ му бѣха виновни. Фактътъ обаче, оставаше, че Яковъ бѣ токоречи навършилъ тринадесетата си година, и не знаеше почти нищо за Библията. Той си мислеше, че та е книга само за черковни служители и стари хора, но не и за малки дѣца като него. Като остави бѣлѣжката на мѣстото, гдѣто майка му бѣ чела, той

обърна други страници, и намѣри тукъ тамъ бѣлѣжки съ моливъ. Най-послѣ той дойде до притчата за двѣтѣ кѣщи — едната съградена на пѣськъ, другата основана на каalara. Понеже бѣ синъ на зидаръ, и бѣ слушалъ баща си да говори за основи, Яковъ прочете тази притча съ голѣмъ интересъ. Тогава той затвори книгата и слѣзе долу за да се приготви за идването на Нели у дома. Тѣй като г-жа Харели бѣ приготвила всичко за вечеря, Яковъ нѣмаше много работа. Обаче той сѣ шеташе, като нарѣждаше масата, стаята, и вършеше работата на една домакиня.

Г-нъ Дотли дойде дома съ Нели, и донесе сърдечна покана отъ г-жа Марлоу за да отидатъ всички у нея и да прѣкаратъ тамъ нощта. Яковъ отказа да отиде защото мислѣше, че е по добрѣ да държи кѣщата отворена понеже не знаеше кога може да се завърне майка му. Съ истинско юнашеско гостолубие, той покани г-на Дотле да остане за вечеря, и за свое очудване, послѣдниятъ прие. Туѣ даде прѣднина на Нели, защото тя имаше инстинктитѣ (влечения) на жена; като слѣдствие на това тя направи нѣкои промѣненія въ Якововата наредба на масата, извади други кѣрпи, тури по други чинии отъ обикновенитѣ, и кога дойде врѣме да рѣче вечерята е готова, лицето ѹ се бѣ зачервило и сияеше отъ дѣйствително вълнение.

Нели и Яковъ не бѣха съвсѣмъ свободни отъ притеснѣние въ присѣтствието на г-нъ Дотли, но той скоро каза нѣщо, съ което ги разсѣ, и ледѣтъ строшенъ единъжъ, всичко бѣ вече сравнително лесно.

Миналитѣ нѣколко седмици бѣха произвели голѣмо измѣненіе у г-на Дотли. Въчинитѣ Опрѣдѣления не се виждаха толкова явно по лицето му. Всецѣлото разтѣненіе бѣ прѣставало да е главниятъ членъ въ неговото вѣрую. Въ изнампрание дѣйствителното момче, той бѣ събудилъ момчето въ своето си сърдце и събуджането бѣ приятна пзненада за самага него. Той очудн Томи Уаткинсъ, капитанина на Норудскитѣ играчи на топка, като се яви

единъ день като играяха, и дѣйствително даде нѣкой внушения на учения и из-
кусния Томъ!

Три пѣти той бѣ изваждалъ момчетата на екскурзии по изучаване естествената история, но, това що момчетата научиха по естествената история, не можеше да се сравни съ онова, що той научи отъ тѣхъ.

Целия Стебинсъ никакъ не одобряваше тѣзи нѣща. Нито вдовица Линвортъ; тѣ говорѣха за това — т. е. тѣ говорѣха една на друга, защото, като много други хора въ този труденъ, грѣшенъ свѣтъ, тѣ говорѣха най-много, когато не бѣха при тѣхъ овѣзи, за които говорѣха.

„Хубаво поведение за човѣкъ, който очаква да стане свещенослужител!“ каза Целия, като говорѣше по такъвъ начинъ като че бѣ яла кисели краставици.

„Само си помисли, той да играе съ малки момчета!“ отговори вдовицата, на която гласа внушаваше незрѣли киселици.

„Азъ се надѣя за по-добри нѣща,“ каза Целия съ по малко киселина, и гласътъ ѝ сега като че изказваше съжаление.

„И азъ тъй,“ отговори вдовицата, и съ голѣма мъка се въздържѣ да не въздъхне.

Тѣ и двѣтъ бѣха скръбно разочаровени отъ г-на Дотли. Целия Стебинсъ бѣ издивила най-добритѣ си сладка за него, да не покажемъ нищо за чудеснитѣ ѝ чоколатени кекове. Вдовицата така сжщо бѣше била разточителна, макаръ че по други начинъ, нейнитѣ подарѣци не бѣха всѣкога материални. Но по нѣкоя причина г-нъ Дотли бѣ се отказалъ отъ тѣхното нѣжно съчувствие, и като върхъ на непризнателностъ бѣ се присѣдинилъ къмъ тѣхнитѣ неприятели!

И тъй тука бѣ той у Хърселеви, гдѣто разказваше приятни приказки на Якова и Нели, когато сѣдѣха на масата въ тѣхната трапезария.

* * *

Дълго и тъжно бѣ онова пътуване за г-жа Хърсли. Тренътъ спираше на всѣка станция, тъй щото почти три часа му трѣбваша да стигне отъ Норудъ до Брентонъ.

На една минута лицето ѝ се запалваше отъ голѣмо нетърпение, а на друга при-
блѣдняваше отъ страхъ и прѣдчувствие. Джонъ Хърсли бѣ единчкиятъ човѣкъ въ свѣта за нея. Тѣ се знаеха още отъ дѣтство; тѣ бѣха порастнали заедно; когато той оставя училището за да учи занаятъ, тѣ си размѣниха любовни подарѣци. Подарѣцитѣ не бѣха скъпи, но тѣ имаха голѣмо значение; неговиятъ бѣ една гривна, съ сърдцеобразна брава; нейниятъ, единъ златенъ прѣстенъ. Връзкитѣ образуваха единъ истински любовенъ възелъ. Тя се много гордѣеше съ тази гривна и я носѣше въ всѣко събранге, гдѣто той се намираше, и той сжщо се гордѣеше съ прѣстена, и го носѣше всѣкъждѣ освѣтъ, когато биваше на работа. Толкова вѣрни бѣха били тѣ на любовта на тѣхното дѣтство, щото хората казваха: „Джонъ Хърсли и Жана Шъриндъ сж създадени единъ за другъ.“

Съ време тѣ се ожениха, основаха си дѣмъ, послѣ се прѣмѣстиха въ Норудъ. Всички тѣзи нѣща, и много повече, минаха прѣзъ ума на Г-жа Хърсли, когато тренътъ се влѣчеше полека къмъ Брентонъ. Г-нъ Томсжнъ я чакаше на станцията. Тѣ не се познаваха, но понеже само двама пѣтници слѣзюха отъ трена, единиятъ отъ които бѣ единъ търговецъ отъ Брентонъ, за г-нъ Томсжнъ не бѣ трудно да познае г-жа Хърсли. Той прочее приближи къмъ нея и каза:

„Г-жа Хърсли, мисля? Азъ съмъ Жозефъ Томсжнъ, помощникътъ на мъжа ви.“

„Що има?“ попита тя загрижено.

„Едно голѣмо нещастие се случи на г-на Хърсли,“ отговори г-нъ Томсжнъ.

„Гдѣ е той?“ попита тя тъй загрижена, както по прѣди.

„Въ хотела тука.“

Тогава той даде знакъ съ ржката си на файтонджията, който бѣ го докаралъ, и като зѣ чантата на г-жа Хърсли, поведе я къмъ файтона.

(Слѣдва.)